מחוורתא מתני' דלא כר' יהודה. ול"ת ואמאי לא מתני' מתני' דלא בשעת הולאת זבלים ודברי הכל כדמתני' בהמניח (ב"ק דף ג. ושם) לתתני' דהתם ו"ל דהכא פשיטא ליה דאיירי בשעת הולאת זבלים ולהכי לא הוה קשיא ליה דמתני' מלרכת לזבל לאלתר ור' יהודה מתיר להניח ל' יום אלא להכי לא מלי אתא כר' יהודה משום דמחייב לשלם מה שהזיק אפילו הזיק בהיתה שעה קטנה שיש לו רשות להניח ולרבי יהודה אותה שעה כיון שיש לו רשות פטור וע"ל דמתניתין משמע דאיירי בשעת הולאת זבלים מדקתני המוזבל מוזבל משמע בשעה שרגילין לזבל והא דלא הוה קשה ליה לרבי יהודה שרי שלשים יום ומתני' לאלתר משום דאיירי למימר דמתניתין עלה מובה קמ"ל שימהר שלא יצטרך לשלם מה שהזיק: ותניא

ומה אתה אומר דהבי קאמרי ליה מדברך לדברינו אין באין משל צבור וכן כי אתא רבין אמר רבי יוחנן חוששין לבעלי זרועות איכא ביניהו: **מתני'** המוציא זבל לרשות הרבים - המוציא מוציא והמוזבל מוזבל. אין שורין טיט ברשות הרבים ואין לובנים לבנים אבל גובלין טיט ברשות הרבים אבל לא לבנים. הבונה ברשות הרבים - המביא אבנים מביא והבונה בונה ואם הזיק משלם מה שהזיק, רבן שמעון בן גמליאל אומר אף מתקן הוא את מלאכתו לפני שלשים יום: **גמ'** אימא מתני' דלא כרבי יהודה דתניא רבי יהודה אומר בשעת הוצאת זבלים אדם מוציא זבלו לרה"ר וצוברו כל שלשים יום כדי שיהא נישוף ברגלי אדם וברגלי בהמה שעל מנת כן הנחיל יהושע לישראל את הארץ אפילו תימא רבי יהודה מודה ר' יהודה שאם הזיק חייב לשלם ותתני (ו) מודה רבי יהודה הבור חבוה שהוא פטור מפני שהוא עושה ברשות מאי לאו רשות דבית דין לא, רשות דמצוה ותתניא כל אלו שאמרו מותרין לקלקל ברה"ר אם הזיק חייב לשלם ורבי יהודה פוטר אלא מחוורתא מתני' דלא כרבי יהודה. אמר אביי רבי יהודה ורבן שמעון בן גמליאל ור' שמעון כולהו סבירא להו כל מקום שנתנו לו חכמים רשות והזיק פטור רבי יהודה הא דאמרן רשב"ג דתנן רשב"ג אומר אף מתקן הוא את מלאכתו לפני שלשים יום רבי שמעון דתנן *היה מעמידו בעלייה צריך שיהא תחתיו מעזיבה שלשה טפחים ובכירה טפח ואם הזיק משלם - מה שהזיק רבי שמעון אומר לא אמרו כל השיעורים הללו אלא שאם הזיק פטור מלשלם ת"ר הרחצב שמסר לסתת הסתת חייב, הסתת שמסר לחמר החמר חייב, החמר שמסר לכתף הכתף חייב, הכתף שמסר לבנאי הבנאי חייב, הבנאי שמסר לאדריכל אדריכל חייב, ואם הניח אבן על הדימוס והזיקה כולן חייבין לשלם ותתניא אחרון חייב וכולן פטורים לא קשיא באן בשכירות באן בקבלנות: **מתני'** *שתי גנות זו על גב זו והירק בינתים: ר"מ אומר של עליון ר' יהודה אומר של תחתון, אמר ר"מ אם ירצה העליון ליקח את עפרו אין כאן ירק, אמר ר' יהודה אם ירצה התחתון למלאות את גנתו אין כאן ירק, אמר ר"מ מאחר ששניהן יכולין למחות זה על זה רואין מהיכן ירק זה חי, אמר ר"ש כל שהעליון יכול לפשוט את ידו וליטול הרי הוא שלו [א] והשאר של תחתון: **גמ'** אמר רבא בעיקרו כולי עלמא לא פליגי דעליון הוי כי פליגי בנופו: ר"מ סבר *שרי נופו בתר עיקרו ר' יהודה סבר לא אמרינן שרי נופו בתר עיקרו *(ואודא לטעמייהו) דתניא (ב) הוצא מן הגזע ומן השרשין הרי אלו של בעל הקרקע דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר *מן הגזע - של בעל האילן, ומן השרשין - של בעל הקרקע

ומה אתה אומר. איכא בתלין מכל לבור הא אמרן דלא קני: **כי קאמרי ליה מדברינו**. דקאמרת ישמרם חנם: **לדברינו**. דסבירא לן דתקיע רבנן אלרבעה זוזי מן התרומה לשומרי ספיחים וזה מוחל עליהן וגמלאו לו בתרומה אלרבעה זוזים אלין לגבור חלק בהם ואם קונין מהן תמידין ומוספין ושאר קרבנות לבור אין תמידין בתלין מכל לבור: **מתני' המוליא ומוכל ומוכל מוכל**. כלומר אין רשאי להשהותו שם אלא זה מוליאו מן הרפת לרה"ר והטומאו יהא מזומן ליטאו לשדה ונגנה לזבל: **אין שורין טיט**. מקומות יש שמורין אותו ימים רבים בבור במקום אחד: **ואין לובנים לבנים**. לפי שמשהה אותן לייבשן שעותה הטיט בקרקע חלקה כעובי הלבנים ומורן בו חרילות שתי וערב כמדת הלבנים ומניחן שם עד שיבשו: **וגובלין טיט**. לתת מים בבנין: **והבונה בונה**. מקבל מיד המביא ובונה: **מתקן**. מזמן ברשות הרבים ואין חייב בנזקין: **גמ' ואוכרו כל שלשים יום**. משלשים לשלשים אוכרו כדי שיהא ניסף יפה: **מודה רבי יהודה וכו'**. ומתני' נמי עלה מובה קאמר שלא יתחייב בנזקו: **בור חבוה פטור**. נבי הניח חבוי ברו מבחוץ ועבר גמל מעון פשתן ודלקה בור והדליק את הכירה בב"ק (דף סב:): **מאי לאו ברשות ב"ד**. אלמא כל מידי דיהבו ליה רבנן רשותא אם הזיק פטור: **כל אלו שאמרו וכו'**. כל אותן נזקין שנתנו חכמים עליהם רשות ואמרו מותרין לקלקל ברה"ר ולהשליכן לשם כגון הולאת זבלים לר' יהודה וכגון פותקין ביבותיהם וגורפין מערותיהן בימות הגשמים לברשות קא עבדי בב"ק (דף ו.): **אף מתקן הוא**. וקאי אתנא קמא דאמר אם הזיק משלם וקאמר ליה אף בשלשים יום קודם לכן מתקן ופטור: **היה מעמידו בעלייה**. משכה היא בב"ב אלא יחפור לא יעמיד אדם חבור בתוך הבית אא"כ יש על גביו חלל גובה ד' אמות מפני התבור לעלייה: **היה מעמידו בעלייה**. עד שיהא תחתיו עובי מעזיבה שלשה טפחים: **ובכירה**. אלין היסק שבה גדול: **טפח**. מעזיבה יהא תחתיה: **ואם הזיק**. שדלק הבית והדליק את סביביו: **חייב**. החולב אבן מן הבר לעקרה מחיבורה: **טפח**. הוא המרבעה ומחליקה: **אמר**. טעמא מן הבר שסיתתה הסתת שם ומוסרה לבתף המוסיטה לבנאי הטוחה על מעמד החומה העשוי להיות אומנין: **אדריכל**. *הוא אבי האומנין שהוא מדקדק בהנחת האבן לגדה על מוסבה בשה אלא אמים ולא אמה ולא אמה בולטת חוץ לדימוס: **חייב**. זה שהיא בידו חייב בנזקה אם תפול מידו ותזיק את אחרים או תשבר-היא, הוא חייב לשלם ואע"ג דמוקמינן להא לקמן בקבלנות וכולן שותפין במלאכה אין חייב אלא מי שהיתה מסורה לו דכיון דכחו הוא, הנזק מוטל עליו כל היכא דמיתרמי דתנן אדם מועד לעולם שוגג ומזיד אונס ורצון דנפקא לן בב"ק (דף סו:) פלא תחת פלא לחייב על השוגג ואונס כרצון: **כולן**. אלו שהיו שותפין במלאכה אחת ומשהניחו אבן על הדימוס היא שורת הבנין נפלה והזיקה **הואיל ואלו כחו דאדריכל הוא** שלאחר שהניחה נפלה וליכא לאחויבה משום גירי דיליה כולן חייבין יחד שכולן שותפין בדבר ועליהן המלאכה לעשות וקיבלו אחריות הנזק יחד: **וחייב האחרון חייב**. אדריכל שהניחה: **בשכירות**. האחרון חייב: **בקבלנות**. כולן חייבין היכא דלא נפלה מיד אחד מהן דעל כולן לשמור שתהא מיושבת יפה: **מתני' שתי גנות זו על גב זו**. שמוכות זו לזו האחת קרקעיתה גבוה ושאלה קרקעיתה נמוך: **וירק בינתים**. בזקיפת הגובה מזו יש שומים לו בלים: **של עליון**. שהרי עפרו הוא ומשלו הוא יונק: **של תחתון**. שעל אוירו הוא מונח: **למלאות גנתו עפר**. משוה קרקעו לעליונה: **אמר ר"מ מאחר ששניהן הן יכולין למחות זה על זה**. שלא יהא ירק זה כאן עליון ליטול עפרו והתחתון למלאות גנתו: **רואין מהיכן ירק זה חי**. ממקום שהוא יונק וגדל לו יותר: **כל שעליון יכול לפשוט ידו וליטול הרי אלו שלו**. כדקאמר ר"מ הואיל ומעפרו היא חייה: **והשאר של תחתון**. ועליון הוא גופיה אפקורי מפקר להו לגביה שגנאי הוא לו ליטול רשות ליכנס לתוך של חבירו ולנקום: **גמ' בעיקרו**. שרשי הירק: **בנופו**. לפי שהן תלויין באוירו של תחתון פליגי בהו:

לא א מיי' פי"ב מהל' גזלה ומזקי ממון הלכה טו סמג עשין סז סמ"ע טוש"ע חו"מ סי' תיד סעיף ב:

לב ב ג מיי' שם הלכה טו וסמג שם טוש"ע ח"מ סי' תיז סעיף ה:

לג ד מיי' שם הל' יז טוש"ע שם סעיף ו:

לד ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף ז:

לה ו ז מיי' שם הלכה טו סמג שם טוש"ע ח"מ סי' תיד סעיף ב:

לו ח ט מיי' פי"ט מהל' שכנים הלכה יא סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' קנה סעיף ג:

לז י כ ל מיי' פי"ב מהל' גזלה ומזקי ממון הל' יח סמג עשין סז סמ"ע טוש"ע ח"מ סי' שפד סעיף ד:

לח מ מיי' פי"ד מהל' שכנים הלכה ט סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' קסז סעיף ג:

לט נ מיי' פכ"ד מהל' מכירה הלכה ז ועיי' כמ"מ סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' רמז סעיף י:

גנוזא

אפ"ל מאיא לטיאה ול תנאים דסוברים דבל מקום שנתנו לו חכמים רשות ודאי, פטור

הגהות הב"ח

(ו) גמ' ותתני רבי יהודה אומר בור חבוה פטור כל"ל ותיבת מודה ותיבת שהוא נמחק. וע"ב סוף הסוגיא בב"ק (ב) שם דתניא אלין סיומא מן הגזע:

גנוזא

סגנה לז פירוש בין דסוגיא באלאמא כל אחד מתקיים ונפל אחד מאחד מהם ודאי

הגהות הגר"א

[א] במשנה מרי הוא שלו ומשאר כו'. נ"ב מסמע דבעיקר דינא ס"ל כר"י ור"מ למכירה ועבלה ולכן כתב הרמב"ם בבעיא דלקמן דלכתחלה לא יטול העליון כו' (ועמ"ש רבינו בח"מ סי' קס"ז ס"ק ג):

גנוזא

מני גנות בי ירק בינתים (בגורת מדוגים) ופירק יונק בינתים. לפי רבא בגמ' התנאים חולקים ואי אית ליה נופו - אי אמרינן שרי נופו בתר עיקרו

מבנר

מקירות שבם בדים חולקים ר"מ ור"יהודה (בב תמ' קיג. ד"ה לתנא-רמ מבפ למי מ' בגון בקרקע מר יהודה) עיי רש"י שיהקפין כו. ד"ה מדרכלין

[בב"ק פח.]

[בב"ק ג. פא: [תוספת'פי"ח]]

[מי' ב"ק ג.]

ב"ק פא: ב"ב כ:

ב"ק פא: ב"ב כ:

[שבת הת.]

רש"ל מ"ז והכי גורס ותני' נמי גבי מקרחומסכ' כי האי גוונא דתניא היוצא וכו' [ופי' תוס' גיטין כב. ד"ה ובדאחרחומו']

גיטין כב.